

Durmuş Hocaoğlu

Dersimiz Milliyetçilik: XXX

Millet: Bir “Büyük Âile”: 3

Yeniçağ., “Analiz”, 18 Mayıs 2007, Cuma., s.12
“Analiz” Sıra No: 526; 2007-041; Mayıs-06

YENİÇAĞ

Millet, hakîkaten bir Büyük Âile; lâkin, nasıl kurulur bu bağ? Kolay bir suâl olmasa gerek. Renan, mezkûr eserinde, “ırk, dil, din, menfaat birliği ve coğrafya”yı ele alarak [Bölüm: II] bunların herbirisinin bu (büyük) âilenin teşekkülünde payları bulunmakla berâber tek başlarına yeterli olmadıklarını ileri sürmekte ve asıl faktörü, bir önceki yazımızda aktardığımız son cümlesinden hemen bir sonrasındaki şu ifâdeyle hulâsa etmektedir. “*Demek oluyor ki bir millet, birlikte katlanılan ve katlanmaya hazır bulunulan fedakârlıklar duygusunun yarattığı büyük bir karşılıklı bağlılıktır.*”

Şöyle de diyebiliriz, ezcümle: Bu Büyük Âile, birçok karmaşık bağın te’sis ettiği bir organik ve vital konstrüksiyondur ve bu “birçok bağ” da esas olarak ortak birtakım “şeyler” üzerine müesses büyük hissiyatlar ve tasavvurlar ile teşekkül etmektedir. İşbu ortak birtakım “şeyler”e daha sonra kısaca temas edeceğiz, ancak şu “âile” üzerinde birkaç cümlecik ile duralım.

Millet’in “âile”ye teşbîhi büyük bir ehemmiyet arz etmektedir: “Birlikte katlanılan ve katlanmaya hazır bulunulan fedakârlıklar duygusu”nu, daha da ileriye götürüp, “birlikte yaşanmış bir mâzî, birlikte yaşanacak bir istikbâl, birlikte var-olmak, birlikte ölmek” de eklenerek en ileri haddine götürdüğümüzde, bütün bu birlikteliklerin en yüksek şekline ancak “âile”de ulaşabildiğini farkedebiliriz. Âile, yâni kan bağı, kardeşlik, aynı dil, aynı din, aynı hava, aynı su, aynı ekmek, aynı dost, aynı düşman, aynı sevinç, aynı keder, yâni bütün bir hayâtı hep birlikte, hep berâber yaşamak, bütün bir geleceği hep birlikte, hep berâber tasavvur etmek; hep birlikte, hep berâber sevinmek ve yerinmek, geçmiş, hâli ve geleceği hep birlikte, hep berâber kucaklamak: İşte âile”, bütün bunları sağlayan, sun’i değil tabî ve fitrî, organik ve vital bağıdır! Niçin ağlarsa anamız ağlar, gayrisi yalan ağlar; niçin babalar evlâdını evden kovmuş bile olsa her ân çıkıp gelmesini gizli gizli bekleyerek kapıyı açık tutar; niçin kardeş kardeşe son kertede – kerhen de olsa – arka çıkar ve niçin ateş düştüğü yeri yakar da eldeki yara duvardaki deliktir ve ilââhir “niçin”ler... Ciltler dolusu kitaba ne hâcet: Âileyiz de ondan! Bu kadar basit, yâni bu kadar sağlam.

Bunun için değil midir ki, en yüksek seviyedeki sağlamlığı hâiz müessesevî bağ için “âile” ve en yüksek seviyedeki sağlamlığı hâiz birlik duygusu için “kardeş” teşbîhi kullanılır; din tarafından bile: “*Şüphesiz bütün mü’minler kardeştir*” [“İnneme’l-

mu'mîne ihwetun” (Hucurat: 10)] âyetinde olduğu gibi”; çünkü hiçbir bağ, âile ve kardeşlik bağından daha kuvvetli değildir de ondan.

★ ★ ★

Ancak, bir soru mühim: Bu “Büyük Âile’de “dil”in yeri nedir?

Von Mises, 1919 tarihli *Millet, Devlet ve Ekonomi*’sinde[*], Millet ve Milliyet kavramlarının, (bugün) bizim anladığımız mânâsının nisbeten yeni olduğunu, kelimenin çok eski olup Latince’den geldiğini ve bütün modern dillere erkence yayılmış bulunduğunu ve bilhassa onsekizinci asrın ikinci yarısından itibaren bugünkü mânâsına gelmeye başladığını, adım-adım gelişerek artık günümüzde siyâsî düşüncenin merkezî kavramları hâline geldiğini, bir kelime ve kavram olarak, ‘millet’in, tamâmiyle siyâsî ve felsefî ferdiyetçiliğin idealler küresine âit olduğunu ve modern demokratik hayat için de büyük bir ehemmiyet kazandığını; bir millete âit olmak için belirli bir devletin vatandaşı olmanın gerekmediğini, aksi hâlde de, bir devletin her vatandaşının da aynı millete mensub olamayacağını belirttikten sonra (s.34), milliyet kavramının devletten daha kullanışlı olduğunu, ırkın millet/milliyet için belirleyici olmadığını söylemekte ve sözü getirip milleti, Renan’ın aksine, “dil”e bağlayarak, Millet’i bir ‘cemaat’, bir **“konuşma (dil) cemaati”** olarak tanımlamakta (s.37), *“dil cemaati, ilkin, orijininden bağımsız olarak etnik veya sosyal bir cemaatin netîcesidir ve kendisi belirli içtimâî münâsebetler yaratan yeni bir bağ olmuştur”* demektedir (s.38), ve aynı sayfada, bir misâl olarak “Alman”ı “Almanca düşünen ve konuşan kişi” olarak tanımlamaktadır.

[*] Ludwig von Mises., *Nation, State, and Economy; Contributions to the Politics and History of Our Time (Nation, Staat und Wirtschaft., 1919).*, Translated by Leland B. Yeager., New York University Press, 1983 (Online Ed.)

